

Eettisen kompassin tehtävät

Vastuullisuus

Työskentelyn vaiheet:

1. Pohdi ensin yksin seuraavia kysymyksiä. Kaikkiin kysymyksiin ei tarvitse keksiä vastausta.

Vastuullisuuden etiikan pohtiminen:

*Kognitiivinen (tiedollinen) taso,
pohdintakysymyksiä:*

- Mitä vapauksia ihmisellä on?
- Mitä vastuuta ihmisellä on?
- Mitä on vastuullisuus?
- Miten se ilmenee?
- Kenestä pitäisi kantaa vastuuta?
- Pitäisikö kasveista ja eläimistä kantaa vastuuta? Miksi?
- Entä elottomasta luonnosta?

Metakognitiivinen (tieto ja käsitys itsestä ja muista) taso, reflektiokysymyksiä:

- Mistä tai kenestä minä kannan vastuuta?
- Pitäisikö minun kantaa vastuuta jostain muustakin? Miksi?
- Mistä minun ei tarvitse kantaa vastuuta? Miksi?
- Milloin olen toiminut vastuullisesti ja mitä silloin tein?
- Miltä minusta tuntui, kun olin toiminut vastuullisesti?
- Mitä muut ajattelivat toiminnastani?
- Olenko vastuussa myös ihmisistä toisella puolella maapalloa?
- Miten minun toimintani vaikuttaa heihin?
- Millaista heidän elämänsä on?
- Ovatko he samanarvoisia kuin me?
- Mikä olisi oikeudenmukaista heitä kohtaan?

2. Kun olet pohtinut ensin yksin asiaa, tämän jälkeen jaa ajatuksiasi ryhmälle. Jokainen kertoo omista kokemuksistaan yksi kerralla, jolloin muut ryhmässä olevat kuuntelevat ja pohtivat vastauksia keskustellen.
3. Kirjatkaa kolmesta viiteen eettistä periaatetta, joiden mukaan tulisi toimia, jotta voi elää vastuullisesti. Kirjoittakaa lapuille yhdessä päättämänne periaatteet, jotka ohjeistavat, miten ihmisten tulisi elää ja toimia vastuullisesti. Laput kiinnitetään eettisen kompassin kehälle.

Kohtuullisuus

Työskentelyn vaiheet:

1. Pohdi ensin yksin seuraavia kysymyksiä. Kaikkiin kysymyksiin ei tarvitse keksiä vastausta.

Kohtuullisuuden etiikan pohtiminen:

*Kognitiivinen (tiedollinen) taso,
pohdintakysymyksiä:*

- Mitä tarkoittaa kohtuullisuus?
- Missä asioissa olisi hyvä muistaa kohtuullisuus?
- Millainen ihminen noudattaa kohtuullisuuden periaatteita?
- Mitä järkeä on kohtuullisuudessa? Keitä se hyödyttää?
- Onko meidän suomalaisten kulutuksen kohtuullistamisella merkitystä maailmanlaajuisesti? Miten?
- Mitkä maapallon resurssit ovat rajallisia?
- Miten näitä resursseja pitäisi jakaa maailman ihmisen kesken?

Metakognitiivinen (tieto ja käsitys itsestä ja muista) taso, reflektiokysymyksiä:

- Milloin olen itse toiminut kohtuullisuuden periaatteen mukaisesti omassa elämässäni ja mitä silloin tein?
- Oliko mielestäni oma toimintani silloin järkevää? Mistä syystä?
- Miltä kohtuullisuuden periaatteiden mukaan toimiminen tuntui?
- Mitkä ovat ihmiselle välttämättömiä asioita, joita ilman emme tulisi toimeen?
- Mitkä asiat ovat sellaisia, joita haluamme, mutta jotka eivät ole välttämättömiä?
- Mistä asioista syntyy se, että tunnet itsesi onnelliseksi?
- Syntyykö uusien tavaroiden saamisesta pysyvää onnellisuuden tunnetta?
- Oletko tehnyt joskus toisen ihmisen onnelliseksi? Miltä se tuntui?
- Mikä sinulle on tärkeintä elämässäsi?

2. Kun olet pohtinut ensin yksin asiaa, tämän jälkeen jaa ajatuksiasi ryhmälle. Jokainen kertoo omista kokemuksistaan yksi kerralla, jolloin muut ryhmässä olevat kuuntelevat ja pohtivat vastauksia keskustellen.
3. Kirjatkaa kolmesta viiteen eettistä periaatetta, joiden mukaan tulisi toimia, jotta voi elää kohtuullisesti. Kirjoittakaa lapuille yhdessä päättämänne periaatteet, jotka ohjeistavat, **miten ihmisten tulisi elää ja toimia kohtuullisesti**. Laput kiinnitetään eettisen kompassin kehälle.

Ihmistenvälisyys

Työskentelyn vaiheet:

1. Pohdi ensin yksin seuraavia kysymyksiä. Kaikkiin kysymyksiin ei tarvitse keksiä vastausta.

Ihmistenvälisyyden etiikan pohtiminen:

Kognitiivinen (tiedollinen) taso, pohdintakysymyksiä:

- Mitä myötätunto tarkoittaa?
- Mistä myötätunto syntyy?
- Keitä tai mitä kohtaan voi tuntea myötätuntoa?
- Millä perusteella ihmisen arvo ja tärkeys määräytyvät?
- Ovatko kaikki maapallon ihmiset samanarvoisia?
- Mihin kaikilla maapallon ihmisillä tulisi olla oikeus?
- Miksi nämä oikeudet eivät aina toteudu?

Metakognitiivinen (tieto ja käsitys itsestä ja muista) taso, reflektiokysymyksiä:

- Mihin tarvitsen toisia ihmisiä?
- Millaiset toisen ihmisen teot ja sanat tuntuvat hyvältä?
- Mitkä ovat parhaita muistoja ystäväni kanssa olemisesta?
- Mitä olisin valmis tekemään ystäväni puolesta?
- Mitä olen tehnyt pyyteettömästi ystäväni puolesta?
- Miltä uusien ihmisten kohtaaminen tuntuu?
- Mitä omaa elämää rikastavaa kohtaamisesta voi saada?
- Mitä tunnen ihmisiä kohtaan, joita en tunne, mutta joilla on vaikeaa (Suomessa asuvat ihmiset, muiden maiden ihmiset)?
- Mitä voisin tehdä näiden ihmisten hyväksi?
- Mitä olen tehnyt pyyteettömästi jonkin tuntemattoman ihmisen hyväksi?

2. Kun olet pohtinut ensin yksin asiaa, tämän jälkeen jaa ajatuksiasi ryhmälle. Jokainen kertoo omista kokemuksistaan yksi kerralla, jolloin muut ryhmässä olevat kuuntelevat ja pohtivat vastauksia keskustellen.
3. Kirjatkaa kolmesta viiteen eettistä periaatetta, joiden mukaan tulisi toimia, jotta voidaan edistää ihmistenvälisyyttä. Kirjoittakaa lapuille yhdessä päättämänne periaatteet, jotka ohjeistavat, miten ihmisten tulisi edistää elämässään ihmistenvälisyyttä. Laput kiinnitetään eettisen kompassin kehälle.

Systeminen maailmansuhde

Työskentelyn vaiheet:

1. Pohdi ensin yksin seuraavia kysymyksiä. Kaikkiin kysymyksiin ei tarvitse keksiä vastausta.

Systemisen maailmansuhteen etiikan pohtiminen:

Kognitiivinen (tiedollinen) taso, pohdintakysymyksiä:

- Miten elämämme riippuu luonnosta?
- Miten elämämme riippuu maapallon muista ihmisistä?
- Mihin tarvitsemme taloutta?
- Onko ihminen osa luontoa vai luonnosta erillinen olento?
- Mitkä asiat ovat yhteistä kaikille ihmisille?

Metakognitiivinen (tieto ja käsitys itsestä ja muista) taso, reflektiokysymyksiä:

- Mikä on tärkeintä: talous, ihmisten hyvinvointi vai luonnon kantokyky? Miksi?
- Mitä luonto merkitsee minulle?
- Mikä on hienoin luontokokemukseni?
- Mitä tunteita eläimiä, kasveja ja elotonta luontoa kohtaan?
- Mikä luonnossa on minusta kaunista?
- Mikä yhdistää minut luontoon?
- Jos luonto ei voi hyvin, voiko ihminen voida hyvin?
- Mistä olisin valmis luopumaan luonnon hyväksi?
- Tekeekö toisiamme vastaan kilpaileminen meidät onnelliseksi?
- Syntyykö onnellisuus tavoittelemalla jotain itselleen vai antamalla muille jotain?

2. Kun olet pohtinut ensin yksin asiaa, tämän jälkeen jaa ajatuksiasi ryhmälle. Jokainen kertoo omista kokemuksistaan yksi kerralla, jolloin muut ryhmässä olevat kuuntelevat ja pohtivat vastauksia keskustellen.
3. Kirjoittakaa lapuille 3-5 yhdessä päättämäänne periaatetta, jotka ohjeistavat, miten ihmisten tulisi edistää elämässään systemistä maailmansuhdetta. Laput kiinnitetään eettisen kompassin kehälle.